

PRIDE PROGRAM V SRBSKU

ZKUŠENOSTI
s adaptací a realizací
2002-2007-2013

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Příběh cesty, po níž se PRIDE PROGRAM dostal do Srbska

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

✓Srbští experti, stejně jako lidé pracující s dětmi, poprvé získali **první informace** o tomto americkém programu v roce **2002 z**

✓**Foundation OKS a pan Rob van Pagee poprvé prezentovali program** v rámci tzv. MINI PRIDE školení v roce **2003**. Od tohoto časového okamžiku plně získali naši pozornost a posunuli proces hledání cest k předávání znalostí a dovedností v rámci PRIDE programu v Srbsku.

✓**V roce 2007** začal proces předávání znalostí, který trval 2 roky, a proces samotné implementace tohoto programu v **Srbsku**, který probíhá do současné doby.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Co předcházelo přijetí PRIDE programu v Srbsku?

- ✓ **Specifické sociální a historické okolnosti a potřeby**
- ✓ **Mnoho kroků od první informace k implementaci**
- ✓ **Po implementaci**
pokračoval proces ověřování kvality, akreditace,
apod., avšak samotný proces implementace trvá
bez pauz s neustále se rozšiřujícími přínosy pro

děti, rodiny , profesionály

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

S ohledem na specifické okolnosti v Srbsku v letech 1991 – 2001,

politické krize následované rozpadem socialistického zřízení, ekonomickou krizí a rozpadem společenských hodnot, stejně tak vyčerpávající válka v bývalé Jugoslávii,

a proces přechodu, který byl paralelně realizován po celé toto období,

**GENERACE DĚTÍ VYROSTLY BEZ
ZKUŠENOSTI S ŽIVOTEM V RODINNÉM
PROSTŘEDÍ**

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Toto období rozpadu bývalé Jugoslávie

válečný stav, enormní počty lidských obětí a materiálních škod, exodus obyvatel (uprchlíci a znovuosídlení), zbídačení obyvatelstva a kolaps společenských hodnot

zásadním způsobem zpomalilo nebo kompletně zastavilo proces adekvátní péče o děti a mladistvé nacházející se ve stavu nouze

- **V mezidobí se existující koncepce práce s dětmi a rodinou, různé druhy sociální práce i požadovaná úroveň profesních dovedností v oblasti sociální práce staly zcela zastaralé a překonané.**

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Na začátku nového tisíciletí

(od roku 2000) v Srbsku, které započalo éru své nezávislé budoucnosti, dochází postupně ke konsolidaci prodemokraticky orientovaného sociálního a vládního systému. Započaly reformní procesy původně autoritářského vládního systému.

V této době také začíná

Reforma systému sociální péče v Srbsku

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Mezi lety 2000 a 2006 bylo přijato množství nových zákonů, strategií a akčních plánů v péči o děti a rodiny.

Mezi nejdůležitější z nich patří:

- ❑ Národní akční plán v péči o děti v r. **2004**.
- ❑ Nový zákon o rodině v r. **2005**.
- ❑ Obecné (a zvláštní) Protokoly o ochraně dětí před zneužíváním a zanedbáváním v r. **2006**.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

- V tomto sociálním kontextu, skrze reformní procesy a postupné přibližování a otevírání se Srbska Evropě a celému světu připravila “FICE Srbija”, asociace profesionálů v oblasti péče o děti a mládež, podmínky pro implementaci programu,

“který pracuje pro děti a rodiny”

- a který se již stal široce používanou praxí v mnoha evropských státech

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

- tzv. **MINI PRIDE** představil v Bělehradě v říjnu 2003 před více než 30 představiteli institucí pečujících o děti a mládež pan **Rob van Pagee**, ředitel OKS Foundation z Holandska
- v průběhu 3 dnů interaktivní spolupráce, seznámení se s filozofií, principy a efekty PRIDE programu, srbští profesionálové uznali potřebu **implementovat tento program** také v této zemi.
- protože...

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Původně používaný systém péče o děti bez rodičů, který byl vyvinut v bývalé Jugoslávii, postaven na řešeních jako:

- **institucionální péče,**
- **pěstounská péče,**
- **adopce**

byl v mezidobí vážně poškozen

a v průběhu procesu přechodu byla kvalita profesionální péče a podpory existujícím pěstounským rodinám, které stále o děti jim svěřené pečovaly, pouze minimální.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Toto byly katastrofální důsledky za 10 let bez adekvátního systému ochrany dětí:

- ✓ Mnoho **dětí bylo vráceno zpět do dětských domovů**, protože stát nenaplnil své závazky vůči pěstounským rodinám, což ve svém důsledku vedlo k poklesu zájmu o toto povolání.
- ✓ V tomto období také **samy pěstounské rodiny změnilly své priority** a soustředily své snahy na řešení svých vlastních existenčních problémů
- ✓ **Některé pěstounské rodiny přirozeně zanikly**, protože děti, o něž pečovaly, vyrostly, a pěstouni zestárli.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

- **V roce 2006**

organizace “FICE Srbija” ve spolupráci s organizací “FICE Holland” a OKS Foundation, obdržely souhlas od holandského Ministerstva zahraničních věcí k realizaci programu **MATRA** (program na podporu společnosti v době transformace), což byl zároveň **první projekt MATRA** v oblasti sociální péče nazvaný

REFORMA SYSTÉMU PĚSTOUNSKÉ PÉČE V SRBSKU

- Projekt byl současně podporován Ministerstvem práce a sociální politiky Srbské republiky, trval dva roky a skládal se ze tří částí.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

- **První část projektu** – Školení lektorů za účelem implementace programu, příprav a školení potenciálních pěstounů a adoptivních rodičů podle PRIDE Programu (po první skupině byly vyškoleny následně ještě další 2 skupiny lektorů a více než 400 potenciálních pěstounů z 25 lokalit z celého Srbska. (2007 – 2008)
- **Druhá část projektu** – Pilotní implementace modelu tzv. rodinných konferencí v 7 městech v Srbsku (2008)
- **Třetí část projektu** – Podpora programu pod názvem “**Family Plus**” v Srbsku (2008 – 2009)

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

PRIDE Program byl realizován ve 2-letém období ve 25 městech a komunitách v Srbsku s následujícími výsledky:

- 60 vyškolených PRIDE lektorů
- 5 vyškolených **PRIDE hlavních trenérů (tzv. Master Trainers)**
- 415 rodin prošlo školením od roku 2007 a následně od této doby do současnosti bylo dle programu PRIDE vyškoleny přes **700 rodin**
- Přibližně **800 dětí** žije v “**PRIDE rodinách**”

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

DNES

- **PRIDE** program je využíván pro přípravy pěstounských rodin převážně v Bělehradě, méně potom ve zbytku země, protože v Bělehradě žije největší množství vyškolených profesionálů... dalším důvodem je fakt, že Bělehrad je největším městem Srbska – *žije zde více než 30% Srbů a je zde nejvyšší potřeba a poptávka po pěstounské péči*
- V průběhu jednoho roku se **PRIDE** program realizuje nejméně 5 krát
- Alespoň jedno školení dle programu **PRIDE** ročně se koná paralelně s dalšími akreditovanými školeními.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

- **2007** Národní americká liga pro blaho dětí (National Children Welfare League of America) udělila Srbsku právo na používání PRIDE programu s možností přizpůsobení na národní podmínky země.
- PRIDE program v Srbsku je **akreditován** a je součástí oficiálního vládního seznamu programů pro přípravu profesionálů v oblasti sociální práce od roku **2008**.
- PRIDE program byl znovu akreditován v roce **2011**.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

SHRNUTÍ

- V době od roku 2007 do roku 2009 byly realizovány 3 školení dle PRIDE programu pro profesionály a 12 příprav pro pěstouny
- V době od roku 2008 do roku 2011 bylo realizováno 14 příprav pro pěstouny
- V roce 2012 bylo realizováno 6 příprav v celém Srbsku, z toho 3 v Bělehradě
- V roce 2013 jsme obdrželi žádosti od nově založených regionálních center pro pěstounskou péči na

Nové realizace školení pro profesionály (školení pro lektory v programu PRIDE)

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

SHRNUTÍ

- V období let 2012 – 2013 srbští lektoři předali znalosti a dovednosti o PRIDE Programu do Bulharska pod vedením hlavních lektorů (Master trainers) z Holandska. Mt. Srbsko a Bulharsko sdílejí mnoho kulturních podobností, mentalita obyvatel je velmi podobná, lidé jsou si i jazykově blízcí, atd.
- Myšlenka implementace programu PRIDE v Bulharsku byla podporována prezentovanými výsledky PRIDE programu v Srbsku, jakož i potřeba urychlit rozvoj služeb péče založené na kompetencích v Bulharsku.
- V roce 2012 bylo Srbsko jednou z mnoha evropských zemí, které měli příležitost prezentovat vlastní zkušenosti s implemetací **PRIDE programu (Bilten NCWLA 2012.)**

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Podle všeobecné shody

- ✓ PRIDE lektorů,
- ✓ dalších profesionálů v oblasti ochrany dětí,
- ✓ a samotných pěstounů

PRIDE program v Srbsku významně přispěl k:

- Rozvoji kompetencí pěstounů
- Lepšímu postavení dětí v pěstounské péči
- Rozvoji kompetencí profesionálů

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Základní principy PRIDE programu, mezi nimi:

- ✓ Podpora vývoje dítěte;
- ✓ Důležitost rodičů a rodiny;
- ✓ Schopnosti a dovednosti;
- ✓ Vypořádávání se s traumaty a se ztrátami;
- ✓ Důležitost týmové spolupráce;
- ✓ Jednoznačnost rolí;
- ✓ Příprava pěstounů krok za krokem (moduly přípravy);

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

...Jsou CELISTVĚ IMPLEMENTOVÁNY

do systému pěstounské péče v Srbsku

a tímto se rozšířily i mimo rámec pěstounské péče, kterou PRIDE metodika činí převládající filosofií v oblasti ochrany dětí v Srbsku.

PŘÍKLAD:

- Hodnocení dle kompetencí
- Zapojení biologické i pěstounské rodiny v rámci týmu
- Organizace příprav v souladu s modelem vzdělávání dospělých
- Celý proces získává jasnou strukturu
- Koncept založený na silných stránkách

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Používáním PRIDE Programu

jsou **profesionálové** v oblasti pěstounské péče v Srbsku, ale též jinde, jelikož myšlenky programu PRIDE se rozšiřují i do dalších oblastí sociálně právní ochrany dětí a podpory rodiny,

obeznámění a proškolení v postupech posuzování žadatelů o pěstounskou péči, což je postaveno na adekvátních a transparentních nástrojích a budování sebehodnocení jakožto součásti procesu získávání dovedností nezbytných pro výkon pěstounské péče.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

PRIDE Program v Srbsku

✓ Je uznávaný a prezentovaný jako běžná praxe v přípravách budoucích pěstounů

PRE – service modul

✓ Experti v oblasti pěstounské péče vyvíjejí programy následné a průběžné podpory pěstounským rodinám

IN – service modul

✓ Srbsko má přes 5000 dětí umístěných v pěstounské péči

Všechny osoby jakkoli zahrnuté do implementace PRIDE programu jsou přesvědčeny, že **PRIDE program vedl ke klíčové změně** v celém systému sociálně právní ochrany dětí v Srbsku.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Díky převzetí PRIDE programu do Srbska a změnám, které přinesl

za 5 let

se poměr mezi počtem dětí umístěných v dětských domovech a v pěstounských rodinách zcela obrátil

V roce 2007 bylo v dětských domovech umístěno 5000 dětí a pouze 800 dětí v pěstounských rodinách, v současné době je v dětských domovech umístěno okolo 700 dětí a více než 5000 dětí vyrstá v pěstounských rodinách.

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

Současná situace

- **Velké množství dětí se specifickými potřebami je již umístěno nebo zařazeno v procesu umístění do pěstounských rodin.**
- **Předsudky a obavy o umístění dětí se specifickými potřebami do pěstounské péče se velmi snížily.**
- **Jsme stále v procesu implementace PRIDE filozofie orientované na silné stránky a dovednosti**

ZKUŠENOSTI s PRIDE programem v Srbsku

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST!

Željka Burgund,

prezident “FICE SRBIJA”,

Asociace profesionálů pro podporu dětí a rodiny,
nositele LICENCE k implementaci PRIDE Programu v Srbsku,

a **lektorka** PRIDE Programu

Praha, květen 2013.

